

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold. — Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Sobaru na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravniku in sovredniku Antonu Laknarju, na Starem trgu (Piazza del Duomo) h. št. 364. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznani se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

O direktnih volitvah. *)

II. Posnetek postave.

V državni zbor pride po volitvi 353 udov; od teh spada: na Pemske 90, Dalmacijo 9, Galicijo 63, Dolenjo Avstrijo 37, Gorenjo Avstrijo 17, Solnograd 6, Štajersko 23, Koroško 9, Kranjsko 10, Bukovino 9, Moravsko 36, Šlezijo 10, Tirol 18, Vorarlberg 3, Istro 4, Trst 4, Goriško 4.

Vse slovenske dežele skupaj pa bodo zamogle komaj 14 poslancev v državni zbor poslati, in tudi to le, ako se posreči, da bodo povsod Slovenci s svojimi, kandidati zmagali, kar velja posebej za Koroško in Štajersko.

Zastopstvo je tudi v novem drž. zboru po interesih sestavljeno, in sicer imajo voliti 4 skupine: a veliko posestvo, b mesta trgi in obrtniški kraji, c kupčijske in trgovske zbornice in d kmetiške občine.

V pokneženi grofiji Goriški in Gradiščanski se razdelijo 4 poslanci na tri skupščine, ker kupčijska in trgovska zbornica v Gorici voli enega poslanca z mesti in trgi vred, 1 voli veliko posestvo in 2 volijo kmetiške občine, in sicer 1 kmetiške občine okrajnih glavarstev Sežanskega, Goriškega in Tominskega, 1 pa občine okrajn. glavarstva Gradiščanskega.

Volitev se vrši v skupščini velikega posestva, mest trgov in obrtniških krajev, in kupčijskih zbornic neposredno; v kmetiških občinah pa posredno, to je po volilnih možeh.

Pravico voliti (volilno pravico aktivno) ima vsaki avstrijski državljani možkega

*) Kakor dunajska „Neue fr. Presse“ piše, se bodo volitve za direktni zbor prihodnjega meseca oktobra vršile, kar bo neki že meseca avgusta naznanjeno.

spola, kateri je 24 let star in je svojepraven (to je da ni ne pod varhom ne pod oskrbnikom ali kuratorjem), le v velikem posestvu imajo to pravico tudi ženske, vendar pa jo smejo rabiti le po pooblaščenih; vsaki mora pa še posebej imeti tiste lastnosti, ki jih tirja dotična volilna skupščina.

Pravico za državnega poslanca voljen biti (volilno pravico passivno) ima pa vsaki avstrijski državljani možkega spola, kateri vživa državljansko pravico od treh let pred volitvijo, je 30 let star in ima v eni deželi, v državnem zboru zastopani, aktivno volilno pravico ali pa passivno volilno pravico za deželni zbor.

Izključeni od pravice za volilnega moža ali za državnega poslanca so: 1. vsi, kateri vživajo kako podporo za preživljenje iz kakega državnega ali občinskega zaloga ali so jo vživali v letu pred volitvijo; 2. vse osebe, ki so pod varstvom ali oskrbništvom (kurateljo); 3. osebe čez katerih premoženje je razglašen konkurz, dokler ta trpi; 4. osebe, ki so bile obsojene zaradi hudodelstva ali prestopka: tatvine, nezvestobe, deležnosti teh hudodelstev ali goljufije.

Kmetiške občine volijo na 500 duš enega volilnega moža iz svoje srede; ostanki, ki bi nastali pri delitvi duš ene občine s 500, veljajo za 500, voliti se ima toraj še en volilni mož.

V kmetiških občinah imajo tisti občinarji pravico voliti volilne možke, kateri so pri volitvah občinskega starašinstva vpisani v prvo in drugo volilno skupščino.

Vsi volilni možke enega volilnega okraja volijo skupaj enega poslanca.

Mesta, trgi in obrtniški kraji volijo v svojem volilnem okraju drž. poslanca neposredno, to je vsi tisti, ki imajo aktivno volilno pravico, volijo naravnost drž. poslanca brez nobenega posredovanja.

To volilno pravico imajo v mestih in trgih vsi občinarji, ki so pri volitvah starašinstva vpisani v prvo in drugo volilno skupščino in pa vsi tisti iz tretje volilne skupščine, ki plačujejo naj manje 10 gold. neposrednih davkov.

Volilci velikega posestva so na Goriškem razdeljeni v dve versti; k prvi spadajo vsi posestniki c. k. okrajnega glavarstva Gradiščanskega, ki plačujejo zemljiškega davka 100 gold. na leto, izvzemši županije Devinsko, Doberdobsko, Opačjeselsko, Dolenjo, Biljano in Medano; k drugi spadajo pa posestniki ravno navedenih županij, potem mesta Gorice in okrajnih glavarstev Goriškega, Tominskega in Sežanskega, kateri plačujejo od svojega nepremakljivega premoženja vsaj 50 gold. letnih neposrednih davkov. Prva vrsta toraj obsega veliko posestvo laško, druga pa slovensko in mesta Gorice.

Vsi veliki posestniki obeh verst pa imajo voliti skupaj enega poslanca za državni zbor, volilni kraj (volišče) je pa Gorica. V velikem posestvu volijo volilci ali osebno ali pa po pooblastnikih, kateri morajo biti tudi volilci velikega posestva. Vsak volilec sme pa le eno pooblastilo imeti.

Volilci mesta Gorice, Tržiča in Gradišča, potem trgi Kormin, Červinjan, Grado, Bovec, Kobarid, Tomin, Kanal, Ajdovšna in Sežana in po kupčijska in obrtniška zbornica v Gorici volijo skupaj enega poslanca; vsako mesto, vsak trg pa je ob

Listek.

O siromakih, posebno o beračih.

(Dalje.)

V goratih krajih kako zimo sneg leži mesece in mesece; kmet ven ne more, kaj dela? Za pečjo leži, spi in zeha! Se vé, da to je brez truda, pa tudi brez zaslužka! Ko bi ljudje kaj znali, n. pr. kako rokodelstvo, — delali bi lahko celo zimo doma — in ob tržnem dnevu bi vendar zadrgnili nekatero petico v mošnjico. „Nevednost in ubožnost“ pa — kako pravi Prešeren?

Nevednost je kapital za druge najdene, gibčne ali pa tudi zvižajne ljudi. Tvoja nevednost druge redi: kar sam ne znaš, — moraš drugim plačevati, da ti to naredi. Tudi sleparski ljudje nevedneže lahko prevarijo; zato pravi pregovor: nevednost je najdraža stvar v deželi. Kedor je pa umen, gibčen, — temu kruha ne zmanjka on bogati, — drugi nevedni in nemarni pa zraven njega na premoženji hirajo in

umirajo. Zato nahajamo, — kakor v gozdu okolo košatega drevesa samo revne, zamorjene pritlikavce, — tako med ljudmi zraven bogatega človeka vselej po več siromakov. Zlati kup je močan magnet, manjše kupčiče na se vleče. Zoper to se ne da drugače pomagati — ko z umnostjo in pridnostjo. Tu velja Schillerjev izrek: „Schwimme, wer schwimmen kann, wer plump ist, gehe unter“!

Da je nevednost v resnici vir ubožstva, o tem bi se dalo še mnogo govoriti, — vendar pojdemo naprej. Rekel sem vže, da je siromakstva včas tudi kriva nemarnost, — imenujmo stvar po pravem imenu — lenoba. Sicer moram naše ljudstvo sploh pohvaliti: vrl, marljiv, pridni narod je, delu se ne vmiče, rad se ga loti, kjerkoli ga najde, rok križem ne drži, brez posla v orehovi senci ne poseda. Naš narod se dela ne sramuje, vé, da pridna roka človeka časti in redi:

„Arbeit ist des Bürgers Zierde,
Segen ist der Mühe Preis;

Ehrt den König seine Würde,

Ehret uns der Hände Fleiss“ (Schiller.)

To narod dobro spozna, zato pa tudi pridnega človeka v čisli ima. Ko n. pr. mladenec svojo prihodnjo pridnogo izbira, gleda na lepoto, na zdravje, gleda na deto in tudi na druge potrebne lastnosti, a prav zelo gleda na pridnost, delavnost. Saj fantič v narodni pesmi prepeva:

Na bistro glavico, pošteno srce,

Na pridno ročico bom gledal vsele.

In prav ima! Pridna gospodinja hišo podpira, lena jo podira.

Večina našega ljudstva je sicer delavna, marljiva, — vendar se tudi pri nas — kakor povsod — nahaja marsikdo, „ki Bogu zlati čas krade“: — čas pa je denar: kedor čas pušča v nemar, zameta denar. Zguba časa škodi vsakemu, najbolj pa gotovo onim, kateri nimajo preobilno zemeljskih darov. Premoženja pri takih nij, za delo ne marajo, kaj bodo začeli? — beračiti! Videl sem jih mnogo „visokih kot gora in čvrstih ko trš“, ki bi bili lahko vihteli

enem volilni kraj (volišče) in kupčijska zbornica v Gorici voli posebej; tako da volijo Bovčani v Bovcu, Kobarideci v Kobaridu, Tominci v Tominu itd. Volilci te skupščine smejo le osebno volilno pravico izvrševati, volitev pa je pismena, ker se glasovi oddajo po listkih.

Volilni možje okrajnih glavarstev Sezanskega, Goriškega in Tominskega volijo skupaj enega poslanca; volilni možje okrajnega glavarstva Gradišanskega pa tudi enega. Volitev se vrši v tej skupščini ustmeno, ker ima vsak volilni mož svoj glas ustmeno oddati, oziroma kandidata z besedo imenovati. Volilni možje morajo glas osebno oddati in ne smejo za se k volitvi pooblastnika poslati.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Gorice, 31. maja (dalje in konec). —

In k tema dvema lahko pristavimo še tretjega Slovenca, kateri ne namerava nič družega, kakor to, (kar je sicer dokaj zaželeno, pa pri vsem tem, kakor stvari stojé, ravno tako neizpeljavno), da bi vsi Slovani, ali, kakor On piše Slavjani, en sam jezik govorili in pisali, isto tako, kakor vsi Nemci en sam jezik pišejo, Angleži, Francozi, Italijani itd. en sam književni jezik imajo. Pač lepa misel, tega ne moremo tajiti, pa tudi pri vsem tem, da ta misel tako malo podpore nahaja, je hvalevredna stanovitnost g. Matija Majarja, da se ne da ostrašiti, naj se mu tudi naj večje težave nasproti stavijo, med katerimi ni naj manjša težava znana nezložnost naših sorodnih bratov Slovanov sploh, in Slovencev posebej; stanovitnost, ki je vredna bolj stvari in boljega predmeta! Ne le, da je uže zdavno na svetlo dal svoja „Pravila, kako izobraževati slovanski jezik itd.“ in pozneje svojo „Uzajemno slovnico“, ampak letos izdaja tudi svojega „Slavjana“, ki je vseslovansk časnik, in ki ne meri na nič drugo, kakor na to, da se vsi ruščine ali rusovskega jezika in rusovske pisave poprimemo. Prosit! Gotovo bi slovanska reč nezmerno veliko s tim zadobila, ako bi se vsi enega književnega jezika poprijeli, bodi si uže rusovski, ali kateri

koli, ali jaz vprašam: Jeli upati, da to dosežemo? Slovenci ki nas je vendar malo, ne moremo se zediniti, ločeni smo v staro in mlado-Slovence; Hrvatje ne bodo nikdar s Slovenci se zedinili, saj nismo še pozabili, kako so pred enajstimi leti Hrvatje upili: „Van s Krajci!“ Slovenci in Hrvatje, ki latinico rabijo, ne bodo nikdar s Cirilicarji (naj si bodo Serbi, Bulgarji ali Rusi) se posprijaznili: Cirilicarji ne popustijo svoje azbuke, da bi latinico sprejeli, našim pa je Cirilica preokorna, tedaj se je bodo težko kedaj poprijeli. In oh! koliko bi bilo treba poprej, da se Bulgarji med seboj, Serbi, Hrvatje med seboj poprej porazumejo in zedinijo! Ali ne vemo kali, da so razpertije med Bulgari isto tako, kakor med Serbi, in tudi med Hervati? Hervati nekaj se deržijo Kurelca in njegove pisave, ki je gotovo veliko bližja naši slovenščini; nekaj pa se deržijo svoje bolj nepravilne pisave, in se ne dajo z unimi nikakor zediniti. Serbi so tudi ločeni v staroserbe in v novoserbe, v take, ki Vukovo pisavo hvalijo in se je deržijo, in take, ki se stare svoje navade terduo oklepajo. Kaj enakega nahajamo pri Slovakah in Lužičanih, pri katerih obeh, da si imajo isti jezik, vendar je ločiti narečji katoliško in evangelsko. Kdo je še kedaj kaj enacega slišal? Lužičani med seboj se ne dajo v jezik in pisavi zediniti; Slovaki protestantje drugače pišejo, drugače Slovaki katoličani; Hrvatje niso še zložni v jezik in pisavi, Serbi ne, mi Slovenci imamo še mnogo, v katerem se nismo še zložili. In vi mislite, da se zedinimo vsi Slovani tako, da bomo vsi en sam jezik pisali? Credat Judaeus Apella! Misel Majarjeva, kakor sem rekel, je v resnici lepa, hvale vredna, vzvišena, ali pa se da izpeljati? ali se bo kedaj to doseglo? To je dokaj dvomljivo, da ne rečem, nemogoče. Ravno tako nemogoča je misel rajkega M. Hladnika, naj bi vsi Slovani se poprijeli latinice, in pa (čujte, čujte!) našega slovenskega jezika; po njegovih mislih je ni priložniše azbuke od latinice, in ga ni slajšega jezika od našega Slovenskega. *) V-

*) Poglej „Zlati vek“ poslednjo stran.

sakdo, ki količkaj pozna vse slovanske azbuke, in slovanska narečja, pa nam Slovanom prirojeno razterženost in nesložnost, mora spoznati, da je to gola utopija. Ne bom daleč omenoval ni Dajnce ni Metelčice, ni družih enacij lotitev, ki so vse izhajale iz prekrasnih misli, da bi le izpeljava takih misli ne bila tako šembrano težka, ali celo kakšenkrat nemogoča.

Tudi pri drugih Slovanih, ne samo pri nas Slovincih, nahajamo mnogo tim enakih mož. Dozdeva se mi, da smo mi Slovani posebni gojitelji tako zvanih paradoksov, kakor bi učeni ljudje rekli. Ali ni tak paradokson delo, ki se je leta 1836 v Požunji tiskalo, pod naslovom: *Matris slavicae filia erudita vulgo lingua graeca, seu grammatica cunctarum slavicarum et graecarum dialectorum, duo volumina*. Spisal je to delo neki Gregori Dankowsky, ter si prizadeval dokazovati, da je greški jezik iz slovanskega se porodil. In kdo ni še slišal ali bral od dela: *Staroitalia Slavjanska aneb objevy a dukazy živlu stavskyh v zemepisu, v dejinách a v bajeslovi*. Spis. Jan. Kollár. Ve Vidni 1853. V tem delu dokazuje, da so v prestarih časih, še pred Rimljani, Slovani v Italiji stanovali, in da Enej sam je bil Slovan. J. Kollár slovi kot eden naj boljših pesnikov; ali tu na zgodovinskem polji se mu je ne malo spodrnilo. In še pred Kollárjem je Poljak Tadeusz Wolanski s svojimi „Schriftdruckmale der Slaven vor Christi Geburt. Gnesen 1850. isto pot šel, kakor Kollár v svoji *Staroitaliji Slavjanski*, to je, oba sta se v utopije zgubila, ter zgodovinarjem priložnost dala, da so ju pomilovali, ali pa da so se jema še posmehovali.

Noben narod se tako rad z jeziki ne peča, kakor slovanski, pa tudi ni ga skoraj na svetu človeka, da bi se ložej tujih jezikov naučil, kakor Slovan. Naši mladenci s kakim veseljem ih kako goreče se poprijemajo učenja jezikov! pa, žalibog! svoj materni jezik marsikteri med njimi le malo in nepopolnoma zna. Vedno prebirajo hervaške, serbske, bulgarske, rusovske itd. knjige in časnike in mislijo, da so, Bog vé kako uže učeni, in da ga jim ni v slovenščini para, da le pri vsaki dru-

ostro sekiro, brušeno koso ali drugo orodje; — toda tičala jim je v udih tista neozdravljiva bolezen, ki človeka ne pusti na delo pri zdravem telesu, tičala jim je v kosteh lenoba, — in pohajkovali so od praga do praga raje, ko prejeti za delo. Marsikdo je berač, ker je bil ali pa je še — postopač. Pridne rōke, dovolje moke, a

„Lenega čaka strgan rokav,

Palca beraška, prazen bokal. (Vodnik.)

Delavnost pridobi človeku imenje i plemenjenje; a to še nij dovolje, da zna človek le prideliti, pridobiti, znati mora tudi varovati pridobljene imetje. Zraven delavnosti in marljivosti treba je tudi varičnosti ali štedljivosti. Varičnost je tisti vodnjak, kamor previden človek ob času obilnosti nabira roso božjega blagoslova, da bo imel za dnove suše. Varičnost je mati brezkrbne prihodnosti, ona ne gleda kratkovidno samo na sedanjí trenutek, pač pa misli tudi na bodoče dni, misli na bolezen, slabe letine, na starost in druge neugodne primer-

ljaje. Varičnost nekoliko prikrati, da si stem zagotovi mirno prihodnost. Nasprotno takemu previdnemu ravnanju je *neskrbno gospodarstvo, potratnost, zapravljivost*. Ta nečednost se pa lahko razteza na vse razdelke gospodarstva in uživanja. Omenim mimogrede, kako neskrbno gospodari velika večina naših posetuikov z gojzdovi: naenkrat celi gojzdek od stoletnega drevesa do mlade sadike počrtijo, da ostane goličava, kjer deževje zemljo spira in vihar odnaša. Kedó skrbi umno za spodrast malih drevesec? Tako nemarno gospodarjenje je krivo sedanje revščine na Krasu. Tako se pokore celi rodovi, kar je neštedljivost prednikov zakrivila. Enako se pa utegne s časom goditi tudi drugod n. pr. po Tominskem, ako ne začno posamezni lastniki in cele občine bolj varčno gospodariti z lesovi.

Potrata lahko vlada v celem pohištvu; toda o tem nočem govoriti, ker naše slovenske hiše v tem navadno ne presegajo prave meje, — marveč je niti ne dosegajo.

Potrata se kaže pa sosebno v živilu in oblačilu. Obleka ne dela človeka, to je stara resnica, vendar nekateri menijo, da je to bitna stvar ter se širijo in šopirijo, da je kaj. Kedó tega ne ve? V mestu je pogosto zlahtna gospa oblečena bolj priprosto, kot njena hišina, ki se je rodila pod nizko, slamnato streho. Vse kar ta zasluži, zabije in zašije v svoje „cape“, — in lahko se reče mnogokrat, da njena krila so njeno edino imetje, včasí celo njena edina vrednost. „Omnia mea mecum porto“ je smel reči Bijant nag, te pa kedar so našopirjene. Pa tudi na kmete se je to začelo širiti iz mesta:

„Naše kmetovske dekleta
Kakor zlahtne so gospé;
Vsaka 'z škatljice uzeta,
V zlati, v svili, — to se vé!

(Dalje.)

gi ali tretji besedi svoj *baš*, *barem*, *inako*, *inače*, *nego*, *zaradi* itd. itd. pristavljajo; ako pa bolj na tanjko pazimo na njih govorjenje, ali celo na njih slovenske sestavke, najdemo, da se še slovenske slovnice niso dobro naučili. Svoje lastno narečje si naj pred dobro prilastimo, potem še le glejmo, da tudi druga slovanska narečja, kolikor treba, poznamo.

Ali kam sem zašel? Kdor veliko čenča, malo pové; kjer je dosti kokodakanja, tam je malo jajec. Tako bo menda tudi s tim mojim pisarjenjem: veliko besed, malo zernja. Naj bo z Bogom! Zato pa hočem za zdaj svoj spis skleniti, ker uže tako je morebiti komu predolg, ali morebiti tudi neugoden. Bog ustrezi vsem! Amen.

Iz Štanjela 7. junija. — (*Novi zvonovi — sadjetržno društvo*) — Binkoštni ponedeljek je bil za našo občino imeniten in spomina vreden dan, kakoršnega nij obhajala že čez 300 let. Pokanje možnarjev je že tri dni prej to slovesnost celej okolici razglašalo. Omenjeni dan smo vidili nepričakovano mnogo ljudstva že za časa se shajati, ker mikali so ga lepo vbrani mili glasovi štirih novih zvonov, kojih največi tehta nad 19 stotov, drugi nad 9, tretji nad 5, in najmanjši okoli 2 stota.

Točno ob desetih so novi zvonovi in možnarji naznanjali pričetek slovesnosti.

V izvrstnem govoru med sv. mašo je razložil velečestiti g. vikarij vzrok denasnjega slavnostnega dneva. Dokazal je tesno zvezo zvonov s človeškim življenjem: „Zvon vabi z veselim glasom človeka, že v nežni mladosti Boga spoznavati; odraslega živo spominja dolžnostij, koje ima do svojega Stvarnika in ga resno opozoruje na mnogotere nevarnosti v življenji; umrlega pa spremlja z tužnim glasom do groba. In ko že davno v hladni zemlji počiva, kliče ga sorodnikom v blagi spomin“.

Ljudstvo je živi in srce pretresujoči govor o pomenu zvonov s posebno pazljivostjo poslušalo, in na obrazu vseh je bilo brati, kako globoko v srce so jim segale te tehtne besede.

Po vsej pravici mora biti naša občina vesela in ponosna, da jej je občeznani zvonar g. Samasa v Ljubljani tako lepo ubrane zvonove ulil. Velika čast gre pa našim občanarjem tudi za-to, da se zopet upajo toliko žrtvovati za nove zvonove, potem ko so pred nekoliko leti velike stroške imeli za predelanje farovža in popravljanje cerkve.

Slava toraj vrlim Štanjelcem, da se ne ustrašijo tolikih žrtovanj za poveličanje časti božje! —

Močno želimo, da bi se sadjetržno društvo prej ko mogoče ustanovilo in vso domačo knjičijo v roke vzelo, kajti dokler se tujec po domači deželi šopiri in na našo škodo lastni dobiček išče, ne moremo pričakovati, da bi se pri nas sadjereja povzdignila. Prejeti 3-5 kr. za funt, kakor Nemci za črešnje sedaj plačujejo, je vrlo malo. Le tisti domačini, kateri nemščino za silo lomijo, imajo nekako prednost pred drugimi, ker dobó po 1—1½ kr. več za funt. Naj pa slavno občinstvo ne misli, da pisavec teh vrstic iz strasti in zavidnosti do kupcev to svetu javi, ampak le zarad

ttega, ker želi, da bi domačini veči dobiček imeli in si s tem bolj pomagali.

V Dolenji Tribuši 7. junija. — Danas imam vam naznaniti veselo novico: našli so *žilo sreberne rude* 200 sežnjev pod cerkvijo Dolenje Tribuše na levem bregu potoka Tribuše. Ta ruda je neki naj zdatniša od doslej znanih ker daja, kakor pravijo, 10 odstotkov srebra.

Kar sem v tem zvedeti mogel, je to. Slediti so bili začeli to rudo že pred francosko-avstrijsko vojsko pod Napoleonom I. Ta vojska se je bila pritepla raznesla tudi v naše kraje in je bila storila konec kopanju.

Za ta rudnik je vedel nek star rudar v (nemški) Idriji, in ta je pred nedavnem na smrtni postelji razodel skrivnost drugemu rudarju in mu kraj rudne žile natanjko popisal. Ta rudar je stopil v družbo se štirimi posestniki iz Godovica v Idrijskem okraji, kateri so od vlade zadobili pravico, rudo v Tribuši slediti. Na to se podajo z istim rudarjem v Dolenjo Tribušo, da bi stari rov (prekop) zasledili. To ni bila lahka reč, ker po odhodu francozov iz naših krajev se je bila zemlja vdrla in je zakrila popolnoma prej skopano jamo (rov). Ali popis kraja je bil tako natanjčen, da je rudar po kratkem kopanju zasledil staro v hrib skopano jamo, 22 sežnjev dolgo. V jami pa so našli rudo, siv kamen z belimi iskrami posejan. Od te rude so poslali odlomek v Ljubljano, kjer je bila preiskovana in pravijo, da ima ta ruda 10 odstotkov srebra.

Tudi naš kovač je za debelo pest te rude razdrobil, in potem stopil in našel za staro dvajsetico belega srebra.

Da je na tej rudi gotovo kaj resničnega, posnemam iz tega, da sta bila danas tukaj dva znana rodoljubna bogatina iz sv. Lucije, ktera hočeta stopiti v družbo z zasledilci rude. Vendar pa se hočeta rečena rodoljuba še osebno o zadržanju rude prepričati, preden družbo za izkopavanje te rude osnujeta. Želeti je, da bi se vse to vresničilo, ker ta rudnik bi bil gotovo ne samo za Tribušo, ampak za celi Tominski okraj velika sreča.

V Gorenji Tribuši pa, kakor slišim, sledijo ravnokar po zlati in bakreni (kotlinjski) rudi in pa po premogu; brž ko bodem o teh kaj zanesljivega zvedel, vam sporočim, ako mi boste vaše predale dobrovoljno odpri. *)

Ogled.

Avstrija. Volilno gibanje nadaljuje več ali manj, volilnih shodov ustavoverske in opozicijske stranke ni pomanjkanja. Direktne volitve pa bodo, kakor naznanja „N. f. Pr.“ še le meseca avgusta razpisane in vršile se bodo neki meseca oktobra. — Razpor med „mladimi“ in „starimi“ ustavaki ni ponehal, očitajo si eden drugemu, kako so ustavaških pravic in nepravice se posluževali le v to, da so si svoje lastne mavhe polnili. Za nas ni to nič novega, ali dober vtis bo menda vendar naredilo pri ljudstvu, posebno nemškem, ker iz tega umazanega perila bo vendar spoznalo, koliko veljajo besede njegovih poslancev, ki

*) Prav radi. Ur.

so v enomer povdarjali ljudsko blagostanje, v resnici pa le na svoj dobiček mislili.

Tudi katoliški stranki, ustavoverna, katero zastopa Dunajski „Volksfreund“ in državno-pravna, za katero se bori neustrašljivi „Vaterland“, se ne morete med seboj zediniti, saj je taka sprava tudi nemogoča, dokler „Volksf.“ in njegovi decembrno ustavo kot načelo svojega delovanja in med-sobnega porazumenja povdarjajo.

Kako gnjile rane v avstrijskem gospodarstvu je zakril *borsni polom* („krach“), objavlja vedno bolj vsaki dan. — Tako je fallirala „dunajska kreditna banka“ „dunajska menjiška banka“ (Wechslerbank) z veliko milijoni; med onimi sleparji je tudi oni *Schei*, ki je falliral sè 16 milijoni, in oni *Plaht*, ki je tudi po Gorici veliko njih, posebno posle, za njihove trdo zaslužene goldinarje osleparil. — Za akcije 100 gold. nominalne vrednosti, ki so ti sleparji izdajali, ne dobiš še komaj 50 kr. — Tako je tudi z *Spandau*-om v Trstu, katerega agent je po okolici goriški veliko njih, med njimi tudi mnogo duhovnov, vlovil, ki so s prvega velike obresti za vložene denarje prejemale, da so drugi hitreje na limance se vjeli, ki pa zdaj skoraj čisto vse zgubijo.

Človek bi pričakoval, da vladni možje, ki so ta sleparska podvzetja, lahkomišelnost, da ne rečemo več, potrjevali, pridejo v preiskavo — ali vladna „Wiener-Zt.“ pri-nese te dni, da so naši ministri-redove dobili, in vstavoverni listi, v tesni zvezi z dunajsko borso, podvzajajo to tolmačiti tako, da s tim Nj. Velič. ministrom svoje popolno zaupanje skazuje ter da oni niso nič krivi na borsnem Sedan, kakor ga imenujejo. Nj. Velič. kot konstitucionalni vladar so to storili, kar je ministerstvo predlagalo, ki se je potem samo sebi redove naklonilo.

Ruski car Aleksander je preteklo saboto Dunaj zapustil in se podal v kopel Ems; poslovil se je neki prav srčno in prijateljsko od ces. hiše, saj je gostoljubnost ces. hiše in slovesni sprejem na Dunaji tudi to zaslužila; da se bodo pa razmere med Rusijo in Avstrijo vsled tega zdatno zboljšale, dvomimo še močno. Ne zaupamo še toliko premaganja samega sebe avstrijskim ustavovernim ministrom, sosebeno Andrassy-u ne, ako bi tudi Gorčakov mislil pošteno ravnati z Avstrijo.

V ogerskem državnem zboru je predložilo ministerstvo postavo o *notarijatu*. Po tem načertu bi ne smeli notarji več drugače pisma napravljati, kakor le v madjarskem jeziku, izvzemši nekaterih po postavi odločenih slučajev in primerljivejev. — No! Madjari so vredni bratje naših nemčurjev. — *Finančni odbor* je zboru predložil proračun za l. 1874. Zbrisal je v proračunu fin. ministra Kerkapolyi-a čez 9 milijonov gold., potem bi znašal ogerski deficit le 21.906.495 gold.; še vedno preveč za ogersko krono. O finančnem položaji odbor pa molči — ker ni nič bolji od cislajtanskega.

Regnikolarni deputaciji ste se zedinili o vseh štirih glavnih točkah, da se sprava naredi med Ogri in Hervati. Ban bo vsled tega imenovan s sopodpisom ogerskega ministra-predsednika, Hervatska obdrži 45 od-

stotkov dež. dohodkov, železnice pa potrjuje in podeluje og. državni zbor.

Domače novice.

(Duh. spremembe.) — Č. g. Karol Pniewsky beneficijant v Karminu gre za beneficijata v Bračanu (Brazzano). Na njegovo mesto pride č. g. Dominik Constantini, ki je bil do sedaj začasno v pokoju.

(Sakrament sv. birme) bodo delili prevz. nadškof v sledečem redu: dne 22. junija v Volčah, 23. v Tolminu, 24. v Melcih, 25. na Grahovem, 26. pri sv. Luciji na Mostu, 27. v dol. Tribuši, 29. in 30. v Cirknem.

Razne vesti.

— Hranilnica, združena s zastavljavnico „Monte di pietà“ v Gorici prejema vsaki dan razun nedelj in praznikov od 8 ure zjutraj do poldne kateri koli znesek denarja ne manjši od 1. gold. in plačuje obresti 5°/_o.

Posojuje se tudi denar na nepremakljivo blago (hiše in zemljišča) in na obligacije po 6°/_o. Ta posojila se potem lahko tudi poplačujejo v večkratnih obrokih (ratah) primernih posojenemu kapitalu.

Zastavljavnica (Mont) izplačuje zneske v srebru na navadne zastave (perilo, prejo, oblačila itd.), kakor tudi na zlatenino in srebernino. Ako izplačani znesek 10 gold. ne presega, plačuje se obresti 6°/_o, od večjih zneskov pa 8°/_o.

Vodstvo zastavljavnice (Monta) in hranilnice v Gorici.

— Tržaško starešinstvo obžaluje smrt slavnega italijanskega pesnika *Manzoni*-ja in je podarilo 1000 gld. za spominek, ki se bo rajncemu postavil.

— V Trstu je bil 8. t. m., na praznik sv. Trojice, strašen škandal. Igrali so, kakor je po ital. mestih navada, tombolo na prostorni ulici „corsa Stadion“. Izprva se je vse v najlepšem redu vršilo. Po prvi cinkvini pa zaženejo krik: „ogenj, ogenj, rešite se!“ Ljudstvo se preplaši in začne svoje prostore zapuščati. Velika zmešnjava nastane. Mati zgubi svojega otroka, žena svojega moža. Ljudje so v gnječi eden vrh drugega padali. Tu je ležala poprej elegantno oblečena gospá na pol naga, tam je stokal otrok s polomljenimi udi. Tatje, ki so bili brž ko ne od kakega skrivnega društva plačani, so delali z ljudmi, kar so hoteli. Pobrli so jim zlati in sreberni lišp, denar in kar so imeli kaj vrednega na sebi. Ranjenih je mnogo. Spravili so jih v bolnišnice ali pa na dom. Evo sad novoernega liberalizma!

— Misijon v Cirknem so vodili o. o. jezuiti: Doljak, Staré in Tomazetič od 25. maja do 2. junija. Ljudstva se je vse trlo. Pravijo, da je bilo nad 5000 obhajanih. „Znorèl“ menda nij nobeden, ali kali? —

— Na Srednjem (v kanalski fari) so na sv. Trojico blagoslavliali križev pot.

— Vojška hroščem Stari ljudje ne pametijo toliko hrošcev (kebrov) kakor letos. V nekterih krajih so že počistili vse perje na drevju. Bo dobro, kaj omeniti, kako se za-

rodijo, zaplodijo koliko škodujejo, in kako bi se jih znalo odpraviti. Marsikdo misli, da samo odrastli hrošči škodo delajo, ker pojedó brst, perje, cvetje; ali njih zarod pod zemljo dela desetkrat več škode. Samica znese namreč kakih 20 do 40 jajc, zmirej le v dobri rahli zemlji; iz teh se izvalijo črvički, ki so prvo leto komaj kake linije veliki, drugo leto za en col, in tretje popolnoma dorasejo ter sferlijo. Dokler so črvički pod zemljo, živijo od samih korenin, in nar raji od sadunosnikov, zatorej jih na senožetih ne vidiš toliko, kot na njivah. Pod zemljo jih krli prav pridno lovijo, zato pustite krti pri miru. Ker tedaj korenike pojedajo, napravljajo nezmerno škodo; zatorej je bolj potrebno, črviče pokončati, kakor hrošče same. In to se stori lahko; kadar greš orat na njivo, vkaži otrokom, naj ti črviče poberejo, (ki jih z drevsom plugom) ven vržeš; vlovljene pomori, in daj jih na gnoj, ali pa tudi ribam.

— Za nove zvonove na sv. Gori so darovali: Farmani in vikar v Vedrijanu 30. gld.; farmani in kurat na Idriji pri Bači 21. gl. 38 kr.; farmani in vikar v Gradišči (Gradiškuti) 8 gl. 7 kr.; farmani in fajmošter Podbrdom 34 gl. 31¹/₂ kr.; Jožef Frelih iz Davč 3 gl. 20 kr.; Miha Kodrmac iz Pavme 2 gl.

Za spominek procesije na sv. Gori je daroval č. g. Anton Ukmar, vikar v Ligu 5 gl.; za Staničev spominek pa 3 gl. ne 5 kakor smo v 22. l. pisali. —

Gospodarske stvari.

Naprava zapredalnih hišic in zapređenje gosenic.

Priprava za zapređenje gosenic je večbážna. Zar boljši priprave so tiste, ki nas stanejo naj manj, i v kterih se zaprede lahko veliko gosenic. Prav dobre so zato: ajdovica, sorsična slama, oblanje, brezove veje itd. Zelene mladike s perjem niso porabljive, tudi se mora paziti, da ne nastaja v takih prostorih mokrota. Zapredalne hišice imej v takih krajih, kjer dohaja do njih lahko čist zrak, torej nikakor ne pri tleh. Če je mogoče, imej prostor, kjer se zapredajo gosence, ločen od prostora, kjer lezejo gori. Večkrat ti bo zmanjkovalo prostora i boš mogel imeti zapredevalne hišice v vzrejevalnem prostoru; pridružiti jo boš mogel z lesami, da dorasle sviloprejkó lahko zlezejo na nje. Ako so gosence v zapredalni hišici prenatlačene, najdeš posebno od Japonskega plemena večkrat po dva mešička skupaj; ako je pa tako hišica izpostavljena mokroti, i do ktere dohaja le malo čistega zraka, dobiš le slabih mešičkov i sploh bodeš najdel pri obiranju veliko mrtvih, ki so poginili hitro, ko so začeli presti. Važno je dalje tudi, da varuješ v take stanice hudega mraza; dobro i potrebno je, da kuriš izbe še celo mesca maja in junija.

Čez 8 dni potem, ko so se gosence zapredle, smeš začeti obirati mešičke. Devaj posebej trde, posebej mehke i posebej tiste, ki se držite po 2 vkup; oprosti jih naskubljene svile (Blockseide) i skrbi, da jih prodáš nemudoma. Ne skušaj pomoriti jih sam i prepusti to delo, kterega nisi vajen, kupcu, komur jih prodáš.

(„Gosp. list.“)

Poslano.

Iz Komna 7. junija. — „Poslano“ v 21. št. Glasovi od 22. maja me naganja, da rečem jaz svojo. Odgovarjal bodem za sedaj prav na rahlo i kratko, i sicer le na to, kar se strogo moje osebe tiče. Za druge reči se ne brigam; prepuščam je na blagovoljno razpravljanje drugim, ako imajo voljo za to. Pisalcu, oziroma „Resnicoljubu“ (?) omenjenega „poslano“ nijso tukajšnje razmere nikakor znane; vidi se, da je zajemal popolno iz nezanesljivega vira. Kajti ob novem letu 1872 je bila vpeljana na Goriškem nova šolska postava i z njo uvedene i nove učiteljske plače; vsled one postave pa so učitelji oproščeni orgljanja. — A jaz sem orglal od novega leta 1872 do 10 novembra istega leta vedno čakaje, da mi bode občinsko starešinstvo primerno plačo določilo. Javil sem se večkrat g. županu, naj vendar kaj stori v tej zadevi. Obljubil je, da bode, pa ostalo je vse le pri obljudi. Poslednjič sem ga spomnil na to 27. oktobra s pristavkom, da popustim orgljanje, ako se v 14 dneh ne pogodimo. Kakor sem rekel, tako sem stvoril. Letos pred veliko nočjo mi je naročil preč. g. kanonik-župnik, naj ma pisмено naznanim, koliko zahtevam za orgljanje. Pisal sem: „Za čas od 1. januarja do 10. novembra 1872 in od 1. maja do konca leta 1873, tedaj skupaj za 18 mesecev, zahtevam 2 bokala pšenice i 4 funte grozdja od vsake hiše; ako pa občani nove orglje napravijo, dam jaz z svojega žepa 10 gl. i vrh tega bom orgljal brezplačno“. To je tedaj „ista svota“, katero sem zahteval za toliko posla. One pa, kateri terdó, da treba se žertvovati za ljudstvo, to je delati prezplačno za ljudstvene potrebe, — iste vabim, da se potrudijo malo na moje mesto, i skusijo od strani nekovih to isto, kar sem jaz doživel za moje brezplačno delovanje, i zagotovim je vže „a priori“, da bodo kmalu stavili meje svojemu žertvoljubnemu nagonu. Škoda da ne morem govoriti o tem na dolgo i široko, kajti nij lepo svojo lastno kramo hvaliti; nijsem tudi navajen veliko govoriti, tim manje pisati „pro domo“.

Po tem naj blagovolé soditi čestiti „Glas“-ovi čitatelji, če sem jaz kriv tukajšnjih homatij.

H koncu pa, dragi „Resnicoljub“ še to-le: Vaše klasifikacije nikakor ne potrebujem; to so uže storili drugi možaki i kompetentne oblasti. Da za svoje „ljubeznjive“ skerbim, to nij menda nikak greh, kajti to je — Bogmé! — moja naj sve-tejša dolžnost.

J. P.

Listnica uredništva. Starašine iz Kamenj, kojih „poslano“ 24. maja smo priobčili v 22. listu „Glas“-a, uljudno prosimo, naj nam svojo hišno številko naznanijo, da „blatovskemu“ listu, ki se bo brž ko ne v lastnem blatu zadušil, pokažemo, kateri list je „nesramen“ — v laži in kdo „rabi krive podpise“.

G. F. S.: Vaš dopis je sicer prav dober, ali, da bi ga vsega priobčili, se ne vjema z namenom našega lista. — Darila „družbe vednega češčenja“ raznim cerkvam priobčimo prihodnjikrat, za danas nimamo prostora.